

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ฝ่ายวิชาการ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร. 82017 ต่อ 503

ที่ อว 64.9/

วันที่ 2 ตุลาคม 2562

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่การจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM)

เรียน คณบดี ผ่านรองคณบดี (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ วาทินพงศ์พันธ์)

ด้วยฝ่ายวิชาการ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการ จึงได้จัดทำแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการสำหรับบางรายวิชาในคณะนิติศาสตร์ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางสำหรับอาจารย์รุ่นใหม่ ให้อาจารย์รุ่นใหม่ได้เรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการ

การนี้ เพื่อประโยชน์ต่อคณาจารย์และผู้สนใจ ฝ่ายวิชาการ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขออนุญาตเผยแพร่แนวปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการสำหรับบางรายวิชาในคณะนิติศาสตร์ ในเว็บไซต์ของคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นการเผยแพร่การจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) ของคณะนิติศาสตร์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภศิษฏ์ ทวีแจ่มทรัพย์)

รองคณบดี

เรียน คณบดี

เพื่อโปรดพิจารณา

3 ต.ค. 62

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริณา ศรีวินิชย์)

คณบดี

03 ต.ค. 2562

การจัดการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการสำหรับบางรายวิชาในคณะนิติศาสตร์

ความเป็นมา

การสอนเชิงปฏิบัติการทางคณะนิติศาสตร์เป็นวิธีการสอนและศึกษากฎหมายที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างทักษะทางวิชาชีพกฎหมายและปลูกฝังคติหรือค่านิยมทางวิชาชีพให้กับนิสิต ระเบียบวิธีการสอนที่ใช้คือผู้เรียนต้องเรียนรู้ด้วยการลงมือทำ ต้องใช้ทฤษฎีและหลักกฎหมายในสถานการณ์จริง ต้องดำเนินบทบาทของนักกฎหมายภายใต้การกำกับดูแลและตรวจสอบจากอาจารย์ผู้สอน ต้องทบทวนประสบการณ์และสะท้อนความเห็นของตน การสอนเชิงปฏิบัติการทางนิติศาสตร์ โดยใช้วิธีการสอนที่ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมอย่างหลากหลาย และมีการประเมินผลหลายวิธี ซึ่งโดยทั่วไป การเรียนการสอนในคณะนิติศาสตร์ สามารถทำได้หลายวิธี แต่หลัก ๆ แล้วมี ๓ วิธี ดังนี้

๑. แบบทั่วไป คือ การบรรยาย การยกอุทธรณ์ประกอบ และสอบวัดผล
๒. แบบสัมมนา คือ การบรรยาย โดยหยิบยกประเด็นหัวข้อที่น่าสนใจในรายวิชานั้น และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยการเป็นผู้อภิปรายและมีการจัดสอบข้อเขียน และ/หรือให้ทำรายงาน (อาจมีการให้นำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียนประกอบด้วย)
๓. แบบอื่น ๆ เช่น แบบโซเครติส (Socratic Method) คือ การตั้งกระทู้ให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหรือได้คำตอบในแต่ละประเด็น และผู้สอนต้องแสดงให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงแต่ละประเด็นเข้ากันเป็นเรื่องราวและกรอกรายวิชาได้

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการสำหรับบางรายวิชาในคณะนิติศาสตร์ จึงได้จัดทำแนวปฏิบัติสำหรับการจัดการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการขึ้น เพื่อเป็นแนวทางสำหรับคณาจารย์ได้เรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนการสอน เสริมสร้างทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับนิสิต

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นแนวทางสำหรับคณาจารย์นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการสำหรับบางรายวิชาในหลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต และระดับบัณฑิตศึกษาของคณะนิติศาสตร์

คำถามเบื้องต้น การสอนเชิงปฏิบัติการมีบ้างหรือไม่ ในการสอนคณะนิติศาสตร์

ตอบคำถาม

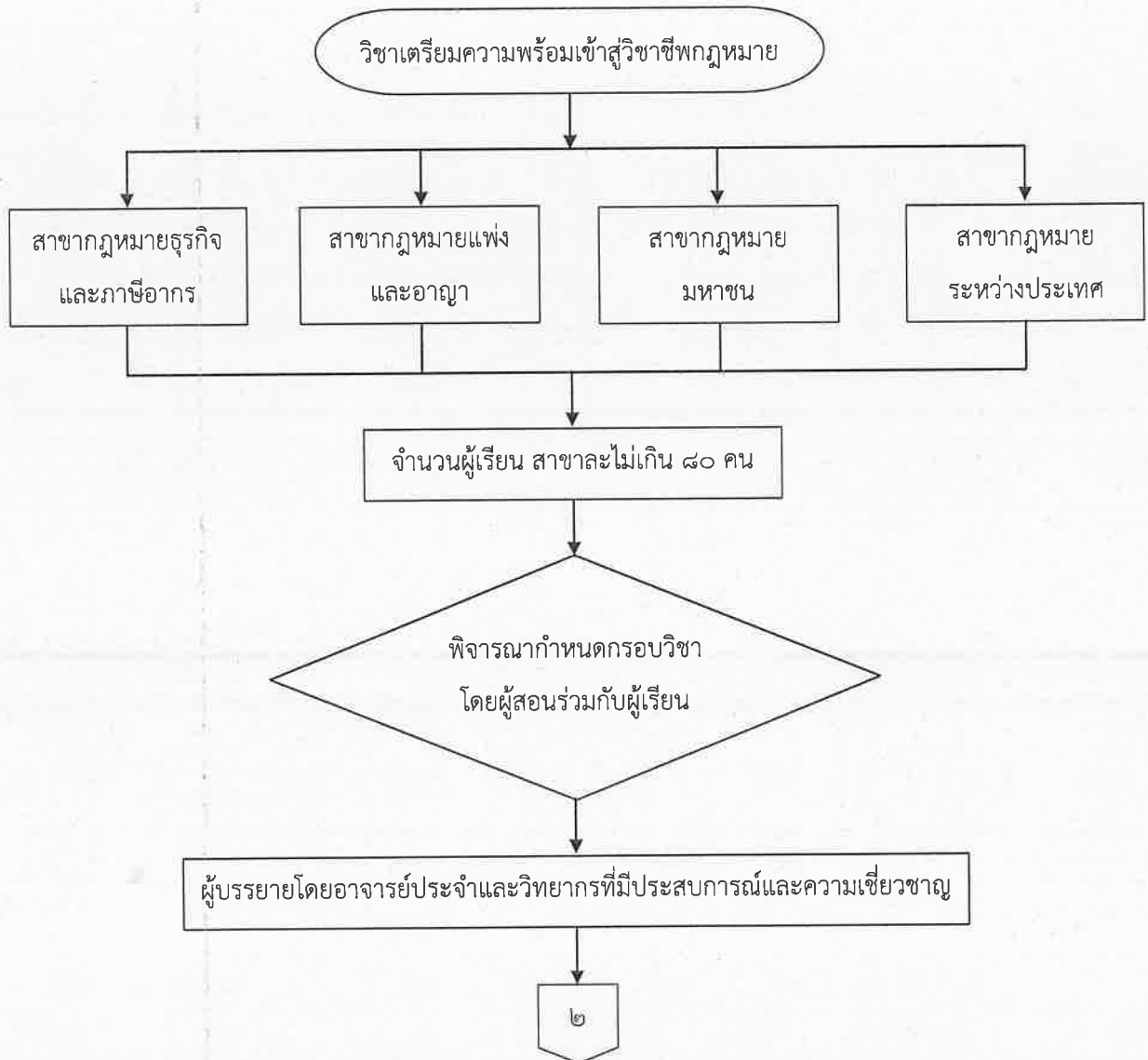
“การสอนเชิงปฏิบัติการ” คือ การสอนที่นิสิตสามารถเรียนรู้องค์ความรู้ (ใหม่เลย – หรือเพิ่มเติม) และนำองค์ความรู้นั้น (ที่ได้ใหม่ หรือต่อยอด) มาปรับใช้ให้เข้ากับสถานการณ์จริง เห็นผลลัพธ์รู้จักวิธีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และสามารถประเมินศักยภาพ (การเรียนรู้ – ความเข้าใจ) ของตนเองได้ เพื่อที่จะหาแนวทางในการพัฒนาต่อไป การสอนเชิงปฏิบัติการนี้ เกิดขึ้นในการเรียนการสอนสาขานิติศาสตร์ ในลักษณะของการฝึกงานที่ผู้เรียนจะได้ใช้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่ได้ทำการศึกษา มาปรับเข้ากับข้อเท็จจริงผ่านการปฏิบัติงานจริง ที่หากเกิดปัญหาหรือข้อผิดพลาดก็จะได้ฝึกปฏิบัติการโดยการหาคำตอบและแนวทางในการแก้ไขสำหรับเรื่องนั้น ๆ เป็นการผิดพลาดในวิชาชีพจริง

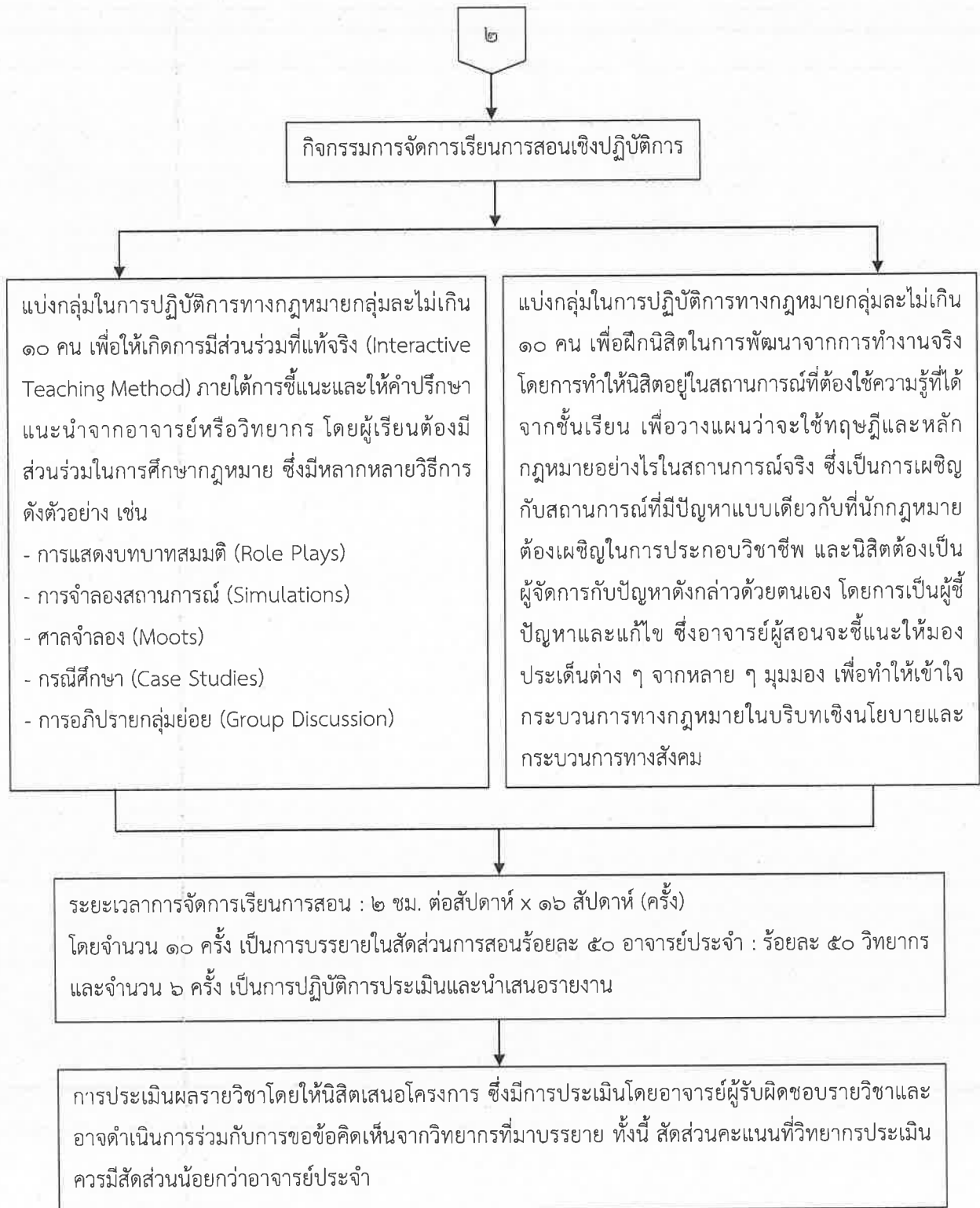
ข้อท้าทาย

- ๑. การสอนเชิงปฏิบัติการที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน
- ๒. การที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Centered Learning)
- ๓. การปฏิบัติที่ผู้เรียนได้ผลลัพธ์ในเชิงลบ (ถูกผิดในการปฏิบัติ) ควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแก้ไขเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องในลักษณะของการเรียนรู้ที่ไม่ใช่บทลงโทษอันจะทำให้ผู้เรียนขาดกับวิชาชีพ แต่ควรจะเป็นการฝึกทักษะและเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อการพัฒนา

แบบจำลองการจัดการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการ (Model)

การจัดการเรียนการสอนของคณะนิติศาสตร์ ซึ่งเป็นศาสตร์ทางวิชาชีพ โดยประกอบไปด้วยรายวิชาในหลายลักษณะ รูปแบบ การจัดการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการอาจมีข้อจำกัดในการสอนในรายวิชาที่เป็นทฤษฎีล้วน ๆ ได้ยาก หากแต่ด้วยหลักสูตรในปัจจุบัน มีรายวิชาที่เป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับนิสิตในการเข้าสู่วิชาชีพกฎหมาย จึงน่าจะเป็นการเหมาะสมที่อาจารย์ผู้สอนจะสามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการสำหรับรายวิชาดังกล่าว โดยมีตัวอย่างแบบจำลองการจัดการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้

วิธีการขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการ

ตัวอย่าง รายวิชาเตรียมความพร้อมเข้าสู่วิชาชีพสาขากฎหมายธุรกิจและภาษีอากร

ลำดับ	ขั้นตอน	ผู้สอน	ผู้เรียน
๑	วางแผนเพื่อดำเนินการ กำหนดหัวข้อบรรยาย และกิจกรรม	กฎหมายธุรกิจ หัวข้อพิจารณา - สัญญา - ข้อมูลส่วนบุคคล - ภาษี	* ให้สมมติสถานการณ์ มีลูกความปรึกษาในเรื่องนี้ } สมมติเป้าหมายของกิจการ
<p>ในลำดับแรกของการจัดการศึกษาในรายวิชาสำหรับการเรียนการสอนในสัปดาห์แรก จะต้องมีการวางแผนร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและนิสิต เพื่อให้การศึกษาเชิงปฏิบัติการในรายวิชาตอบสนองต่อความต้องการของทั้งผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้และผู้รับการถ่ายทอดคือผู้เรียน โดยในส่วนของผู้สอนควรมีการกำหนดหัวข้อการบรรยายและกิจกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้ศึกษาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อการพิจารณาที่กำหนด</p>			
๒	การปฏิบัติงาน	อาจารย์ประจำ → ทบทวน วิทยากร นิสิต	หัวข้อกฎหมายเกี่ยวกับสัญญา x ๒ → การร่างสัญญา การจัดทำเอกสาร } x ๒ การติดต่อ อภิปราย x ๑
		อาจารย์ประจำ → ทบทวน วิทยากร นิสิต	หัวข้อกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล x ๑ → ปัญหาและข้อเท็จจริง x ๑ → อภิปราย x ๑
		อาจารย์ประจำ → ทบทวน วิทยากร นิสิต	ภาษี x ๑ → ข้อปัญหาและตอบข้อหารือ x ๒ → อภิปราย x ๑
<p>อาจารย์ผู้สอนควรมีการทบทวนเนื้อหาในแต่ละหัวข้อการพิจารณาที่ได้กำหนดไว้ โดยในเชิงทฤษฎีอาจเป็นเนื้อหาที่ถ่ายทอดโดยอาจารย์ประจำ จำนวน ๒ ครั้ง (สัปดาห์ที่ ๒ และ ๓) และในเชิงการปฏิบัติอาจจะต้องใช้ผู้ถ่ายทอดเนื้อหา ตัวอย่าง กรณีศึกษาโดยวิทยากร จำนวน ๒ ครั้ง (สัปดาห์ที่ ๔ และ ๕) จากนั้นผู้สอนอาจกำหนดให้นิสิตได้มีการอภิปราย จำนวน ๑ ครั้ง (สัปดาห์ที่ ๖) ทั้งนี้ สัดส่วนการสอนควรสอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละหัวข้อกฎหมายที่กำหนด</p>			
๓	ทบทวน	ทบทวนทั้ง ๓ ประเด็น x ๑ ครั้ง	
<p>จากการที่ผู้สอนได้ถ่ายทอดเนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมายในแต่ละหัวข้อให้แก่ นิสิตไปแล้วนั้น อย่างไรก็ตามก็ควรมีการทบทวนสรุปเนื้อหา ประเด็นหัวข้อที่ได้ถ่ายทอดไปแล้วอีก ๑ ครั้ง (สัปดาห์ที่ ๗) เพื่อให้ นิสิต เข้าใจอย่างถ่องแท้ก่อนการนำเสนอโครงการ</p>			

ลำดับ	ขั้นตอน	ผู้สอน	ผู้เรียน
๔	นำเสนอโครงการ	๓ ครั้ง → อาจารย์ประจำ x ๗๐ % วิทยากร x ๓๐ %	<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="font-size: 2em; margin-right: 10px;">}</div> <div> <p>๑๐๐ %</p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อกฎหมาย - ทางปฏิบัติ - ประเด็นการแก้ไขพัฒนา </div> </div> <div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="margin-right: 20px;"> <p>ทฤษฎี + ทางปฏิบัติ ให้ปฏิบัติ</p> <p>ข้อสังเกตจากผลการดำเนินการ → ได้ปฏิบัติ</p> </div> <div style="margin-left: 20px;"> <pre> graph LR A[ได้ปฏิบัติ] --> B[เรียนรู้] A --> C[แลกเปลี่ยน] A --> D[ปรับปรุง] </pre> </div> </div>
<p>การวัดและประเมินผลรายวิชาโดยการนำเสนอโครงการ ซึ่งกำหนดสัดส่วนให้มีการนำเสนอโครงการในรายกลุ่ม จำนวน ๓ ครั้ง (สัปดาห์ที่ ๘ และ ๙) สัดส่วนคะแนนในการวัดผลอาจารย์ประจำ จำนวน ๗๐% อันจะแบ่งหัวข้อการวัดผลได้เป็นการวัดความรู้เชิงทฤษฎีร่วมกับการปฏิบัติการ และวิทยากร จำนวน ๓๐% รวม ๑๐๐% อันจะแบ่งหัวข้อการวัดผลได้เป็นการวัดผลด้านการประยุกต์ใช้ข้อกฎหมาย แนวทางการปฏิบัติ และประเด็นในการแก้ไขพัฒนา</p> <p>จากการวัดและประเมินผลรายวิชาด้วยวิธีการทั้งหมดนี้ ผู้สอนอาจมีข้อสังเกตจากผลการดำเนินโครงการที่นิสิตได้ปฏิบัติการทางวิชาชีพ ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยน และปรับปรุง พัฒนาจากการปฏิบัติการรายวิชาในรูปแบบที่ได้เสนอมาทั้งหมดนี้</p>			

ผลที่ได้รับ

นิสิตสามารถเกิดการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติการทางกฎหมาย มีทักษะในการประกอบวิชาชีพ โดยการนำทฤษฎีทางกฎหมายและประสบการณ์เชิงปฏิบัติที่เป็นระบบ ซึ่งมีทฤษฎีรองรับเพื่อต่อยอดและปรับใช้ในวิชาชีพภายหลังจากการสำเร็จการศึกษา